

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Gfv.VI.30.392/2021/6.

A tanács tagjai: Dr. Simonné dr. Gombos Katalin a tanács elnöke

Dr. Osztovits András előadó bíró

Dr. Farkas Attila bíró

A felperesek: ... I. rendű

... II. rendű

A felperesek képviselője: Dr. Ulics Erika ügyvéd I-II. rendűért

Az alperesek: ... I. rendű

... II. rendű

... III. rendű

Az alperesek képviselője: Dr. Kővágó László ügyvéd I-III. rendűért

A per tárgya: felmondás jogellenességének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: I-II. felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Debreceni Törvényszék 3.Pf.20.152/2021/5. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Debreceni Járásbíróság 6.P.20.838/2020/13. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és megállapítja, hogy az I. rendű alperes 2014. június 3-án kelt 11084/Ü/582/2014. szám alatt közjegyzői okiratba foglalt felmondó nyilatkozata jogellenes.

Kötelezi az I. rendű, a II. rendű és a III. rendű alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az I. rendű és a II. rendű felperesnek személyenként 53.000 (ötvenháromezer) forint együttes első- és másodfokú perköltséget, valamint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi az I. rendű, a II. rendű és a III. rendű alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az államnak felhívásra 24.000 (huszonnégyezer) forint fellebbezési és 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] 2006. november 29-én az I. rendű alperes mint hitelező a II. rendű alperes mint jelzálogjogosult, valamint az I. rendű és a II. rendű felperesek mint adósok és jelzálogkötelezettek ingatlan jelzálogjoggal biztosított devizában nyilvántartott kölcsönszerződést kötöttek. 2014. június 3-án kelt közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozatával az I. rendű alperes a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 525. § (1) bekezdés e) pontja alapján azonnali hatállyal felmondta a kölcsönszerződést, arra hivatkozással, hogy az adósok többszöri felszólítás ellenére a hitelszámlán mutatkozó hátralék összegét nem rendezték. A felmondó nyilatkozat rögzítette azt is, hogy a felmondás eredményeként az adósok teljes tartozása 11.293,35 CHF, amelynek a felmondáskor számított egyenértéke 2.827.403 forint.

[2] A felmondást követően az I. rendű alperes a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 törvény) alapján elkészítette az elszámolását, annak eredményét 2015. április 28-án kelt levelében közölte a felperesekkel. A felülvizsgált elszámolás szerint az I. rendű alperes 2015. március 25-ével bezárólag 3.235,92 CHF összeget számított fel tisztességtelenül, amelyet a felperesek tartozásába előtörlesztésként elszámolva a felmondás időpontjában a felpereseknek 287,26 CHF összegű tartozásuk állt fenn az I. rendű alperes felé.

[3] Az I. rendű alperes a kölcsönszerződésből eredő követelését engedményezte a III. rendű alperesre.

A felperesek keresete és az alperesek védekezése

[4] A felperesek keresetükben a felmondás érvénytelenségének megállapítását kérték. Elsődlegesen arra hivatkoztak, hogy a felmondás nem tartalmazta a tartozás összegét, másodlagosan pedig azt adták elő, hogy a felmondás évében a lejárt tartozásuk kevesebb volt, mint amennyivel a bank tartozott a felpereseknek. Mindebből azt a következtetést vonták le, hogy a felmondás időpontjában a felpereseknek a felülvizsgált elszámolás eredményeképpen már nem állt fenn tartozása az I. rendű alperes felé, így tartozás hiányában az rPtk. 525. § (1) bekezdésének e) pontjára alapítottn az I. rendű alperes felmondása nem volt jogszerű.

[5] Az alperesek érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az első- és másodfokú ítélet

[6] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Megítélése szerint a felmondás a felperesek által hivatkozott egyik okból sem volt érvénytelen. és nem volt szükséges, hogy a felmondást eredményező hátralékos tartozás összegszerűen szerepeljen abban. Az elsőfokú bíróság szerint a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1 törvény) 3. § (1) bekezdéséből és 4. § (1) bekezdéséből az következik, hogy a tartozás alakulására az elszámolás eredménye már a törlesztés megkezdésétől hatással van, azaz a felmondás időpontjában fennálló tartozás összegét az elszámolást is figyelembe véve lehet megállapítani. A felmondás időpontjában az elszámolást követően is megállapíthatóan a felperesek tartozásának összege 287,26 CHF volt, így alaptalannak bizonyult a felpereseknek az a hivatkozása, hogy a felmondás időpontjában nem állt fenn tartozásuk, így az I. rendű alperest megillette az azonnali hatályú felmondás joga.

[7] A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A fellebbezés indokaira tekintettel úgy ítélte: annak a megállapításánál, hogy a szerződés adósának a hitelezői felmondás időpontjában állt-e fenn hátralékos tartozása és milyen mértékben, valamint ehhez igazodóan, hogy a fennálló fizetési hátralék a felmondást jogszerűen megalapozta-e vagy sem, azt kell vizsgálni, hogy a szerződés DH1 törvény 3. §-a és 4. §-a szerinti jogkövetkezmények levonását követően a felmondás időpontjára vetítetten milyen adatok mutathatók ki. A másodfokú bíróság szerint a felmondás alapjául szolgáló időpontra vonatkoztatva az adósoknak az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása mellett is állt fenn kimutatható, 287,26 CHF összegű tartozása, ezért az I. rendű alperes felmondása jogszerű volt.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[8] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a keresetüknek helyt adó határozat meghozatalát kérték. Arra hivatkoztak, hogy a jogerős ítélet az rPtk. 525. § (1) bekezdés e) pontjába ütköző módon jogszabálysértő. Az eljáró bíróságok nem vették figyelembe a 4/2021. PJE határozatban írtakat, amely szerint a felmondás jogszerűségének megítélése szempontjából a felmondás alapját képező tartozással szembe kell állítani az ugyanarra az időpontra kiszámolt tisztességtelenül felszámított összeget és amennyiben a futamidő alatt a tisztességtelenül felszámított összeg magasabb volt, mint az addig felhalmozódott tartozás, a felmondás érvénytelen.

[9] Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérték.

A Kúria döntése és jogi indokai

[10] A Kúria a jogerős ítéletet a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 423. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta. Megállapította, hogy az az rPtk. 525. § (1) bekezdés e) pontjába ütköző módon jogszabálysértő.

[11] A Kúria – az elsőfokú ítélet meghozatalának időpontjában még rendelkezésre nem álló – 2021. március 12-i 4/2021. PJE határozatában értelmezte a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések felmondása jogszerűségének kérdését. Eszerint a kölcsönszerződések esetében az rPtk. 525. § (1) és (2) bekezdése külön nevesíti a szerződés azonnali hatályú felmondását megalapozó körülményeket. Ezek közül az rPtk. 525. § (1) bekezdés e) pontja szerint alapot adhat a hitelező számára az azonnali hatályú felmondásra, ha az adós súlyos szerződésszegést követett el. Figyelemmel arra, hogy a kölcsöntartozás teljesítése az adós alapvető kötelezettsége, a fizetési késedelem minősülhet olyan súlyos szerződésszegésnek, ami adott esetben alapot adhat a kölcsönszerződés felmondására. A csupán kisebb összegű hátralék vagy a rövidebb időtartamú késedelem miatt azonban – az arányosság követelményére tekintettel – felmondásnak jellemzően nincs helye. A törlesztés előírt rendszerességétől való eltérés önmagában, súlyos jogkövetkezménnyel nem arányos mértékű lejárt tartozás hiányában ugyancsak nem alapozhatja meg a felmondást.

[12] A kölcsönszerződés fizetési késedelemre alapított felmondása jogszerűségének megítélése során mindezek értelmében azt kell vizsgálni, hogy az adósnak keletkezett-e lejárt tartozása, tehát késedelembe esett-e, és a késedelem – a mértékére, illetve a hátralék összegére figyelemmel – olyan érdeksérelmet okozott-e a hitelezőnek, olyan súlyos szerződésszegésnek tekinthető-e, amely megalapozhatja a szerződés azonnali hatályú felmondását.

[13] A jogerős ítélet azt állapította meg, hogy a felpereseknek az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása mellett is állt fenn kimutatható tartozása 287,26 CHF összegben, amely megalapozta az rPtk. 525. § (1) bekezdés e) pontja alapján a felmondás jogszerűségét. A másodfokú bíróság nem vizsgálta e körben a 4/2021. PJE határozatban írt arányosság elvét, azt, hogy a tartozásnak ez az összege olyan érdeksérelmet okozott-e a hitelezőnek, amely megalapozhatta a szerződés azonnali hatályú felmondását.

[14] A Kúria rögzíti: a felperesek 2014. január 6-ig teljesítették szerződés szerűen a havi törlesztőrészlet fizetési kötelezettségüket, így a felmondás előtt négy havi törlesztőrészlet megfizetésével estek késedelembe. A DH2 törvény szerinti elszámolás eredményeként azonban egyértelmű, hogy a felmondásig megfizetett törlesztőrészletekben a felperesek érvénytelen kikötésen alapuló hányadot is megfizettek. Az így megfizetett összeg jogi sorsának megítélése során nem lehet elvonatkoztatni attól, hogy a felek között fennállt egy érvényes szerződéses jogviszony, ezért – a felülvizsgálati kérelemben írtakkal szemben ugyan nem a DH2 törvény szerinti elszámolás teljes összegében, hanem csak annak a felmondásig arányosított részében – a felperesek által befizetett, érvénytelen részhez kapcsolódó többlétszolgáltatást is a szerződés teljesítéseként kell – a pénztartozás teljesítésére vonatkozó szabályok szerint – elszámolni. Miután a többlétszolgáltatást teljesítő felperesek a teljesítéskor az érvényesen kikötött szolgáltatás tekintetében késedelemben voltak, a többlétszolgáltatást a hátralékos szolgáltatásra kell elszámolni [rPtk. 290. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) pont; 293. §], amelynek eredményeként a felmondás időpontjában az átszámított tartozásuk nagyságrendileg két és fél havi törlesztőrészlet összegének felelt meg.

[15] A fenti elszámolás mellett a Kúria megítélése szerint az állapítható meg, hogy a felpereseknek a felmondáskor fennállt ugyan lejárt (három havi törlesztőrészletet el nem érő összegű) tartozása, amely azonban – az arányosság követelményét is figyelembe véve – nem alapozhatta meg a felmondást, azaz a felmondás nem minősül jogszerűnek, mert az átszámított tartozás nem okozott olyan érdeksérelmet az I. rendű és a II. rendű alpereseknek, amely súlyos szerződésszegésként – az rPtk. 525. § (1) bekezdés e) pontja alapján – megalapozhatta volna a szerződés azonnali hatályú felmondását.

[16] A Kúria mindezekre figyelemmel a jogerős ítéletet az Pp. 424. § (3) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és megállapította, hogy a perbeli felmondás nem jogszerű.

[17] A jogerős ítélet hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatása, a keresetnek helyt adó ítélet folytán az első- és másodfokú, valamint felülvizsgálati eljárásban pervesztes alperesek a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján kötelesek egyetemlegesen megfizetni az felperesek kereseti illetékből, valamint a jogi képviselőjükkel felmerült, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdése alapján a kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányban, áfa nélküli összegben felszámított ügyvédi munkadíjból álló első- és másodfokú perköltséget, valamint felülvizsgálati eljárási költséget.

[18] Az I. rendű, II. rendű és III. rendű alperesek a Pp. 101. § (1) bekezdése és 102. § (1) bekezdése alapján kötelesek az I. rendű felperes személyes költségfeljegyzési joga és a II. rendű felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési és felülvizsgálati eljárási illetéket az államnak egyetemlegesen megfizetni.

[19] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 405. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 376. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[20] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja zárja ki.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[21] rPtk. 525. § (1) bekezdés e) pont

[22] 4/2021. PJE határozat

A döntés elvi tartalma

[23] A kölcsönszerződés fizetési késedelemre alapított felmondása jogszerűségének megítélése során azt kell vizsgálni, hogy az adósnak keletkezett-e lejárt tartozása, tehát késedelembe esett-e, és a késedelem – a mértékére, illetve a hátralék összegére figyelemmel – olyan érdeksérelmet okozott-e a hitelezőnek, olyan súlyos szerződésszegésnek tekinthető-e, amely megalapozhatja a szerződés azonnali hatályú felmondását.

Budapest, 2022. május 31.

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Osztovits András s.k. előadó bíró,
Dr. Farkas Attila s.k. bíró

hitelélül:

A kiadmány

S.K.

bírósági ügyintéző